

Social Return on Investment for the University to Tambon Project in Phatthalung Province

Thuanthong Krutchon

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thaksin University, Thailand

Abstract

The University to Tambon (U2T) project in Phatthalung province has a return on investment of 3.03. For every 1 Thai baht invested in the project, there is a social return or value of 3.03 Thai baht. The SROI analysis of the U2T project in Phatthalung province aims to measure the value or social return on investment that the project generates for the stakeholders. This study is conducted within the framework of the key principles of SROI, which consist of seven main principles: (1) Considering the interests and involvement of stakeholders to maximize their participation, (2) Understanding the changes, (3) Using financial proxies to value major outcomes, (4) Considering only significant aspects, (5) Avoiding overclaiming, (6) Emphasizing transparency at every step, and (7) Being ready for verification. The study applies the theory of change to analyze the inputs, outputs, outcomes, and impacts on all relevant parties, including Tambons, project employees, the private sector, university staff, and government agencies, who play roles in supporting and developing project employees in 62 Tambons in Phatthalung province.

Keywords

SROI, U2T, Phatthalung

CORRESPONDING AUTHOR

Thuanthong Krutchon, Department of Public Administration and Human Resource Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand. Email: thuanthong@tsu.ac.th
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ของโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง

ทวนธง ครุฑจ้อน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

บทคัดย่อ

โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง มีผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับ 3.03 เท่า กล่าวคือ การลงทุนในโครงการฯ ทุก ๆ 1 บาท ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางสังคมหรือคุณค่าทางสังคม 3.03 บาท การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ของโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดมูลค่าของคุณค่าหรือผลตอบแทนทางสังคมที่โครงการได้ก่อให้เกิดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การศึกษาดำเนินงานโดยอ้างอิงหลักการสำคัญของผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญทั้งหมด 7 ข้อ ประกอบด้วย (1) คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและดึงเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด (2) เข้าใจสิ่งที่เปลี่ยนแปลง (3) ใช้ค่าแทนการเงินตีค่าผลสำคัญ (4) รวมเฉพาะสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ (5) หลีกเลี่ยงการกล่าวอ้างเกินจริง (6) เน้นความโปร่งใสในทุกขั้นตอน และ (7) พร้อมรับการตรวจสอบ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเข้ามาทำการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า ผลผลิต และผลลัพธ์รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย อาทิ ตำบลเป้าหมาย ลูกจ้างโครงการภาคเอกชน มหาวิทยาลัย (อาจารย์และเจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ) และหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ ที่มีส่วนในการช่วยเหลือและพัฒนาลูกจ้างโครงการใน 62 ตำบลของจังหวัดพัทลุง

คำสำคัญ

ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน, มหาวิทยาลัยสู่ตำบล, พัทลุง

บทนำ

ตามที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนว่างงานและบัณฑิตจบใหม่ไม่สามารถหางานทำได้ รวมถึงนิสิตนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ประชาชนที่ว่างงานย้ายกลับถิ่นฐานจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา นโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชน ทั้งการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้มีโครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของภาครัฐลงไปปฏิบัติการเชิงพื้นที่หรือชุมชน อาทิ โครงการด้านการเกษตรสมัยใหม่ ด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP การท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ หากไม่บูรณาการกันอย่างเป็นระบบ จะ

ส่งผลให้ไม่มีประสิทธิภาพที่ตีพอ เกิดการซ้ำซ้อนของโครงการ การใช้จ่ายงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถสร้างผลกระทบได้อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้เกิดการบูรณาการโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานในพื้นที่ที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการกระบวนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based System Integrator) ซึ่งมีมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 80 แห่งที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ สามารถที่จะทำหน้าที่เป็น System Integrator ในระดับตำบลได้ โดยที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามารถใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการนี้ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่สามารถนำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2020)

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2563 เห็นชอบให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ หรือที่เรียกว่า โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (University to Tambon: U2T) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยมหาวิทยาลัยในพื้นที่เป็นหน่วยบูรณาการโครงการ (System Integrator) การจ้างงาน การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน และการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ได้สนับสนุนงบประมาณในพัฒนาไปยังเครือข่ายทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์กับตำบลชุมชนเป้าหมาย ในแง่ของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชนที่ได้รับการพัฒนาและแก้ไขปัญหา โดยใช้องค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยในพื้นที่

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการ อว. ส่วนหน้าระดับจังหวัด เพื่อรองรับนโยบายการขับเคลื่อนไทยไปด้วยกันในระดับพื้นที่ จังหวัด เพื่อให้การพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ระดับจังหวัด สามารถขับเคลื่อนไปได้โดยเร็ว ลดปัญหาและอุปสรรค ทั้งใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำศักยภาพของจังหวัด ชุมชน และท้องถิ่น มาผสานกับองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ พัฒนาระบบการผลิตและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานในพื้นที่ระดับจังหวัด ประสานการดำเนินงานด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และเชื่อมโยงโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ “มหาวิทยาลัยสู่ตำบล” สร้างรากแก้วให้ประเทศ ให้เข้ากับนโยบายขับเคลื่อนไทยไปด้วยกัน จึงเห็นสมควรให้หน่วยปฏิบัติการ อว. ส่วนหน้า เข้ามามีบทบาทในการศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมรายจังหวัดของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) เพื่อได้ข้อมูลและแนวทางที่จะนำไปต่อยอดการพัฒนาจังหวัดในโครงการด้านเศรษฐกิจฐานรากต่อไป (Thaksin University, 2021)

มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหน่วยปฏิบัติการ อว. ส่วนหน้า จังหวัดพัทลุง จึงได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) ของจังหวัดพัทลุง เพื่อวิเคราะห์

ข้อมูลและแนวทางนำไปต่อยอดการพัฒนาจังหวัดในโครงการด้านเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การประเมิน

เพื่อประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง

แนวคิดว่าด้วยผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) ตามคำนิยามของ A Guide to Social Return on Investment (SROI Network, 2012) เป็นกรอบการวัดมูลค่าของโครงการด้วยการแสดงผลลัพธ์ทั้งที่เป็นตัวเลขและคำอธิบาย ซึ่งช่วยเพิ่มความโปร่งใสในการเปิดเผยมูลค่าทางสังคมที่เกิดจากการลงทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยนำต้นทุนและประโยชน์ทางสังคมนิเวศวิทยาและเศรษฐกิจมารวมพิจารณา ทั้งนี้ ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความเข้าใจและวัดผลรวมทั้งรายงานมูลค่าทางสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานด้านโครงการนโยบายหรือองค์การ โดยข้อมูลที่ได้มาการวิเคราะห์ ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนจะเป็นข้อมูลสะท้อนสำคัญที่แสดงถึงประสิทธิผลของกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วหรือทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะสร้างมูลค่าเท่าใดในอนาคต และความแตกต่างระหว่างการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับต้นทุนและผลประโยชน์กับการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน พบว่า การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนสามารถเสนอการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมมากกว่าตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

แนวคิดดังกล่าวได้กำหนดกระบวนการประเมินตามหลักการสำคัญ 7 ประการของ SROI ประกอบด้วย 1) คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ (Involve Stakeholder) 2) เข้าใจสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลง (Understand What Changes) 3) กำหนดและให้คุณค่าในสิ่งที่สำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Value The Things That Matter) 4) สารัตถภาพหรือรวมเฉพาะสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ (Only Include What Is Material) 5) ไม่นำเสนอข้อมูลที่จะสะท้อนผลเกินจริง (Do Not Over-Claim) 6) เน้นความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูล (Be Transparent) และ 7) ตรวจสอบผลการวัด (Verify The Result) (Social Value Thailand Association, 2021)

ขอบเขตการประเมิน

ขอบเขตเนื้อหา คือ ใช้ตัวแบบการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญทั้งหมด 7 ข้อ ประกอบด้วย (1) คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและดึงเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด (2) เข้าใจสิ่งที่เปลี่ยนแปลง (3) ใช้ค่าแทนการเงินตีค่าผลสำคัญ (4) รวมเฉพาะสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ (5) หลีกเลี่ยงการกล่าวอ้างเกินจริง (6) เน้นความโปร่งใสในทุกขั้นตอน และ (7) พร้อมรับการตรวจสอบ

ขอบเขตผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัด

พัทลุง ประกอบด้วย (1) ผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก ได้แก่ ตำบลเป้าหมาย ลูกจ้างโครงการ ภาคเอกชน และ (2) ผู้ดำเนินโครงการหลัก ได้แก่ มหาวิทยาลัย อันประกอบไปด้วยอาจารย์กับเจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ และหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ

ขอบเขตเวลา มีระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 11 เดือนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ผลการประเมิน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดมูลค่าของคุณค่าหรือผลตอบแทนทางสังคมที่โครงการได้ก่อให้เกิดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นกรอบในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ SROI เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการลงทุนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยทำความเข้าใจปัจจัยนำเข้า (Inputs) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcome) ทั้งในเชิงบวกและลบ รวมไปถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact)

นอกจากนี้การประเมินยังได้คำนึงถึงหลักการที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 7 ข้อ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ทำให้สะท้อนถึงคุณค่าทางสังคมที่ผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงสะท้อนออกมา รวมถึงความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันในความพยายามสร้างความเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์คุณค่าทางสังคมให้เกิดขึ้นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุงเป็นไปตามหลักการ 7 ข้อของ SROI ดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ

การศึกษาในครั้งนี้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก และผู้ดำเนินโครงการหลัก (มหาวิทยาลัย โดยผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามวัตถุประสงค์ ส่วนผู้ดำเนินโครงการหลัก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สนับสนุนทรัพยากร บุคลากร และงบประมาณ

หลักการที่ 2 เข้าใจสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลง

เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง การวิเคราะห์นี้เป็นการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2564 สำหรับการศึกษาครั้งนี้มีการกำหนดขอบเขตการประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผล เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเริ่มจากปัจจัยนำเข้าตลอดจนผลผลิตที่ได้รับ ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานทางข้อมูลมีดังนี้

1) การกำหนดขอบเขตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับผลประโยชน์หลัก (ตำบลเป้าหมาย ลูกจ้างโครงการ ภาคเอกชน) และผู้ดำเนินโครงการหลัก (มหาวิทยาลัย (อาจารย์และเจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ) และหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ซึ่งดำเนินกิจกรรมในปี พ.ศ. 2564

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 ได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิในการวิเคราะห์

ข้อมูลปฐมภูมิ ประกอบด้วย

(1) ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของลูกจ้างโครงการ จำนวน 1,240 อัตรา โดยรวบรวมข้อมูลจากลูกจ้างโครงการได้ จำนวน 1,240 คน ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นผู้แทนตำบลที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 62 ตำบล โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้แทนรายตำบล จำนวน 62 คน และข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นผู้แทนภาคเอกชนในตำบลที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 124 กิจการ โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้แทนภาคเอกชนรายตำบล จำนวน 124 คน

(2) ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้แทนมหาวิทยาลัย อาจารย์และเจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ และผู้แทนหน่วยงานในเครือข่ายภาครัฐ รวมทั้งสิ้น จำนวน 224 คน โดยแบ่งเป็น จำนวน 65 คน และผู้แทนหน่วยงานในเครือข่ายภาครัฐ จำนวน 159 เครือข่าย รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มดังกล่าวได้ จำนวน 224 คน

ข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ ผ่านการสอบถามจากมหาวิทยาลัยทักษิณ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการฯ มีการออกแบบแผนที่ผลกระทบ (Impact Map) ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อให้ทราบทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) ของกิจกรรมจากโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง จากนั้นโครงการฯ นำข้อมูลที่รวบรวมมาป้อนรหัสลงในโปรแกรมสำเร็จรูปแล้วทำการแปลงค่าตัวแปรที่เกิดขึ้นให้อยู่ในรูปแบบมูลค่าทางการเงิน (หน่วยบาท) ทำให้สามารถประเมินมูลค่าของปัจจัยเข้า (Input) และมูลค่าของผลผลิต (Outcome) ตลอดจนผลกระทบ (Impact) หลัก จากนั้นเป็นการนำข้อมูลของโครงการฯ มาคำนวณวิเคราะห์และรายงานผล โดยกระบวนการต่าง ๆ มีการบันทึกแหล่งอ้างอิงของข้อมูลเพื่อทำให้สามารถเกิดการตรวจสอบและทวนสอบได้ในภายหลัง

ทั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลมูลค่าที่อยู่ในระดับประชากรแล้ว การประเมินโครงการฯ จึงใช้ข้อมูลชุดดังกล่าวเพื่ออธิบายภาพรวมระดับประชากรได้อย่างถูกต้องชัดเจน

4) การรายงานผล

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง เป็นรายงานผลเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงาน และดำเนินการจัดทำเป็นบทความทางวิชาการ เพื่อตีพิมพ์หรือเผยแพร่เชิงสาธารณะอย่างเป็นทางการต่อไป

หลักการที่ 3 กำหนดและให้คุณค่าในสิ่งที่สำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 มีการออกแบบแผนที่ผลกระทบ (Impact Map) ซึ่งมีการพิจารณาปัจจัยนำเข้า ผลผลิต ผลลัพธ์ ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อให้การวิเคราะห์มูลค่าทางสังคม (Social Value) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมของโครงการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ถือเป็นการลงทุนหรือต้นทุนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับโครงการฯ โดยแบ่งปัจจัยนำเข้าตามกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีปัจจัยนำเข้าในสัดส่วนที่แตกต่างกัน ดังนี้ (Table 1.)

Table 1. Input of U2T project in Phatthalung province in 2021

Stakeholders	Input	Value (Baht) / Proportion (Percentage)
Main beneficiaries (Target subdistrict, Project employees, Private sector)	There is no additional cost incurred from carrying out the activity.	-
Main project implementers (Universities (lecturers and project staffs) and Government network agencies)	The budget was implemented for the University to Tambon (U2T) project in Phatthalung province in 2021.	202,306,000.00 (100.00)

Note: Data are from Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation (2021).

2) ผลผลิต (Output) คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ซึ่งผลผลิตมีลักษณะเป็นรูปธรรมและวัดได้ (ไม่มีการแปลงมูลค่าทางการเงิน) โดยโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่

ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก คือ ผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก และผู้ดำเนินโครงการหลัก ดังนี้ (Table 2.)

Table 2. Output of U2T project in Phatthalung province in 2021

Stakeholders	Activities	Output
Main beneficiaries (Target subdistrict, Project employees, Private sector)	Subdistrict economic and social development	The subdistrict has received economic and social development, totaling 62 subdistricts.
	Employee	Project employees were hired for 11 months, totaling 1,240 people.
	Economic stimulus	The private sector received economic stimulus in at least 124 cases.
Main project implementers (Universities (lecturers and project staffs) and Government network agencies)	Project management and employment consultant for each subdistrict	The university manages the project at two universities. There are 63 teachers and staff running the project.
	Strengthening the power of cooperation networks to create a social economy	The network has participated in the project, totaling 159 agencies.

Note: Data are from Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation (2021).

3) ผลลัพธ์ (Outcome) คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยจะสะท้อนจากการตอบคำถามและความคิดเห็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถ่ายทอด ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับผลผลิตที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 โดยผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ประกอบด้วย ผลลัพธ์ทางตรงและผลลัพธ์ทางอ้อม ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติเศรษฐกิจหรือการเงิน มิติศักยภาพ มิติการมีส่วนร่วมหรือภาคีเครือข่าย มิติสุขภาพ (กาย-ใจ) และมิติสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในรูปมูลค่าทางการเงิน (Money Value) ทั้งนี้สำหรับการประเมินมูลค่าของผลลัพธ์จาก “โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564” มีการพิจารณาการอ้างสิทธิ์ของผลลัพธ์และนำมาเฉพาะปัจจัยนำเข้าผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าวเท่านั้น ไม่มีการนำผลลัพธ์ที่อาจมีปัจจัยนำเข้าอื่น ๆ นอกโครงการฯ มาพิจารณาเพื่อลดปัญหาการกล่าวอ้างเกินจริงหรือการอ้างสิทธิ์ (Overclaim) ดังนั้น ผลลัพธ์บางส่วนจะมีค่าเท่ากับผลผลิตที่เกิดขึ้น โดยสำหรับโครงการฯ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่ได้รับผลกระทบ คือ ผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก (ตำบลเป้าหมาย ลูกจ้างโครงการ ภาคเอกชน) และผู้ดำเนินโครงการหลัก (มหาวิทยาลัย (อาจารย์และเจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ) และหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Table 3)

Table 3. Outcome of U2T Projects in Phatthalung Province in 2021

Stakeholders	Outcome	Value (Baht)/ Proportion (Percentage)
Main beneficiaries (Target subdistrict, Project employees, Private sector)	Government organizations support the budget and resources that each subdistrict receives in order to develop the subdistrict and boost the economy	49,600,000.00 (24.52)
	Monthly compensation of project employees	150,040,000.00 (74.16)
Main project implementers (Universities (lecturers and project staffs) and Government network agencies)	Project management budget and strengthening the cooperation network to create a social economy	2,666,000.00 (1.32)

Note: Data are from Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation (2021).

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผลประโยชน์หลัก (ตำบลเป้าหมาย ลูกจ้างโครงการภาคเอกชน) ในเรื่องของค่าตอบแทนรายเดือนของลูกจ้างโครงการมีสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 74.16 ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของโครงการที่มุ่งเน้นเรื่องการจ้างงานในช่วงวิกฤตโควิด-19

4) ผลการประเมินผลตอบแทนทางสังคม (Social Return) ที่เกิดจากโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 พบว่า มีอัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment) เท่ากับ 3.03 อธิบายได้ว่า การลงทุนของโครงการฯ ทุก ๆ 1 บาท สามารถสร้างมูลค่าให้แก่สังคม 3.03 บาท หรือคิดเป็น 3.03 เท่าของการลงทุน โดยคำนวณได้จากมูลค่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นรวม ณ ปัจจุบัน (Total Present Value of Outcome) ซึ่งมีมูลค่า 612,800,000 บาท หาดด้วยมูลค่าปัจจุบันนำเข้า ซึ่งมีมูลค่า 202,306,000 บาท ดังต่อไปนี้ (Table 4)

Table 4. Social Return on Investment

Item	Value (Thai Baht)
Total Social Input	202,306,000.00
Total Present Value of Social Impact	612,800,000.00
Social Return on Investment (SROI)	3.03

Note. Data are from Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation (2021).

ทั้งนี้ มูลค่าผลลัพธ์ทางตรงและผลลัพธ์ทางอ้อม ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติเศรษฐกิจหรือการเงิน มิติศักยภาพ มิติการมีส่วนร่วมหรือภาคีเครือข่าย มิติสุขภาวะ (กาย-ใจ) และมิติสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในรูปมูลค่าทางการเงิน (Money Value) ของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 เป็นดังนี้ (Table 5)

มูลค่าผลลัพธ์มิติเศรษฐกิจหรือการเงิน เท่ากับ 333,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.34 จำแนกเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก จำนวน 329,014,200 บาท และผู้ดำเนินโครงการหลัก จำนวน 3,985,800 บาท

มูลค่าผลลัพธ์มิติศักยภาพ เท่ากับ 80,200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.09 จำแนกเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก จำนวน 70,099,000 บาท และผู้ดำเนินโครงการหลัก จำนวน 10,101,000 บาท

มูลค่าผลลัพธ์มิติการมีส่วนร่วมหรือภาคีเครือข่าย เท่ากับ 60,200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.82 จำแนกเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก จำนวน 49,744,100 บาท และผู้ดำเนินโครงการหลัก จำนวน 10,455,900 บาท

มูลค่าผลลัพธ์มิติสุขภาวะ (กาย-ใจ) เท่ากับ 138,500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.60 จำแนกเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก (ตำบลเป้าหมาย ลูกจ้างโครงการ ภาคเอกชน) จำนวน 135,742,700 บาท และผู้ดำเนินโครงการหลัก จำนวน 2,757,300 บาท

มูลค่าผลลัพธ์มิติสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 900,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.15 จำแนกเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก จำนวน 900,000 บาท และไม่เกิดมูลค่าผลลัพธ์มิติสิ่งแวดล้อมกับผู้ดำเนินโครงการหลัก

Table 5. Social Return on Investment

Stakeholders	Value (Million Thai Baht)						Total
	Economy/ Finance	Potentiality	Participation/ Network sector	Healthy Body & Mind	Environment		
Main beneficiaries (Target sub district, Project employees, Private sector)	329.0	70.1	49.7	135.7	0.9	585.5	
Main project implementers (Universities (lecturers and project staffs) and Government network agencies)	3.9	10.1	10.5	2.7	-	27.3	
Total	333.0	80.2	60.2	138.5	0.9	612.8	
Percentage	54.34	13.09	9.82	22.60	0.15	100.00	

Note: Data are from Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation (2021).

หลักการที่ 4 สารัตถภาพหรือรวมเฉพาะสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ

การคัดเลือกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 อาศัยรายงานและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการคัดเลือก โดยพิจารณาร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยโครงการประเมินฯ ได้กำหนดให้ 2 กลุ่มเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของโครงการฯ ประกอบด้วย

- 1) ผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก ที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ
- 2) ผู้ดำเนินโครงการหลักที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมถึงสนับสนุนจากกิจกรรมและงบประมาณในการดำเนินโครงการฯ

ทั้งนี้สำหรับกลุ่มภาคเอกชนที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2564 ใช้กรณีศึกษาโดยการรวบรวมตัวอย่างรายตำบลละ 2 คน ด้วยวิธีการเจาะจง รวมทั้งสิ้นมีจำนวน 124 คน ซึ่งสามารถขยายขอบเขตการสัมภาษณ์ได้ในเวลาต่อไป อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ครั้งนี้นับเฉพาะปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์จากแหล่งอ้างอิง เอกสาร รายงาน และข้อมูลความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่รวบรวมในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 เท่านั้น

หลักการที่ 5 ไม่นำเสนอข้อมูลที่สะท้อนผลเกินจริง

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการฯ ได้คำนึงถึงหลักการไม่กล่าวอ้างเกินความจริง เพื่อให้การคำนวณสะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการในครั้งนี้เป็นครั้งแรกของการศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นกรณีฐานในบริบทของการประเมิน ผลลัพธ์และผลตอบแทนทางสังคมและมืองค์ประกอบ เพื่อไม่กล่าวอ้างเกินจริง ดังนี้

1. การใช้สมมติฐาน ใช้เฉพาะที่มีแหล่งอ้างอิงและใกล้เคียงกับบริบทของโครงการมากที่สุด
2. ในการกล่าวอ้างเกี่ยวกับคุณค่าทางสังคมที่เกิดขึ้น การศึกษานี้ยอมรับว่าองค์การอื่น ๆ อาจจะมีส่วนในการสร้างผลกระทบที่คล้ายคลึงกันได้และยอมรับว่าผลกระทบบางส่วนอาจไม่ใช่ส่วนเพิ่มแต่เป็นการทดแทนผลกระทบอื่น (ผลลัพธ์ทดแทน - Displacement) และยอมรับว่าผลกระทบบางส่วนอาจเกิดขึ้นได้เองต่อให้ไม่มีองค์การไหนทำงานด้านนี้ (ผลลัพธ์ส่วนเกิน - Deadweight) โดยเป็นคำถามที่อยู่ในแบบสอบถามและนำหักออกจากการคำนวณในแต่ละผลลัพธ์
3. ผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นทั้งหมดสะท้อนภาพความเป็นจริงตามผู้ตอบแบบสอบถามที่พิจารณาต่อภาพรวมของโครงการที่เกิดขึ้นในช่วงปีของการดำเนินกิจกรรม

หลักการที่ 6 เน้นความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูล

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการฯ ได้คำนึงถึงความสอดคล้องของข้อมูล มีการวิเคราะห์ความอ่อนไหว มีแหล่งที่มาและสามารถอ้างอิงแหล่งข้อมูลเพื่อความโปร่งใสในการคำนวณ

1. การประเมินมูลค่าของค่าแทนทางการเงินในทุกตัวชี้วัดได้อ้างอิงแหล่งข้อมูลที่ใช้และเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยบันทึกอยู่ในโปรแกรมแผนที่ผลลัพธ์ทางสังคมอย่างชัดเจน

2. การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของผลตอบแทนทางสังคมที่คำนวณได้ เพื่อตรวจสอบว่าการประเมินตัวชี้วัดใดที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนทางสังคมมากที่สุด โดยมีการตรวจสอบปัจจัยนำเข้า จำนวนของผลลัพธ์โดยพบว่า ผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก คือ จำนวนลูกจ้างโครงการกลุ่มเป้าหมายเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการคำนวณมากที่สุดและรองลงมาคือ ผู้ดำเนินโครงการหลัก คือ ผู้แทนหน่วยงานในเครือข่ายภาครัฐ จำนวน 159 คน

3. กระบวนการประเมินมูลค่าของค่าแทนทางการเงินในทุกตัวชี้วัดได้มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนโดยเป็นค่าแทนทางการเงินที่ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยมีการอ้างอิงที่สามารถตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมหรือการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยขึ้นได้ในอนาคต ทั้งนี้ประเทศไทยยังไม่ได้มีการรวบรวมฐานข้อมูลค่าแทนทางการเงินที่เป็นระบบและครอบคลุมเหมือนอย่างเช่นประเทศที่มีการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมที่แพร่หลาย เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร ที่จะมีฐานข้อมูลค่าแทนทางการเงินที่ครอบคลุมและมีระเบียบวิธีการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการคำนวณที่ชัดเจนสามารถช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ทำการศึกษามากกว่ากรณีของประเทศไทยที่จำเป็นต้องใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงที่หลากหลาย โดยการวิเคราะห์ที่ได้พยายามใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เชื่อถือได้และเป็นราคาตลาดจริงและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน

4. การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการนี้ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงและให้โอกาสพิจารณาผลการศึกษาและให้คำแนะนำปรับปรุงผลการศึกษาเพื่อให้สะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด โดยกระบวนการได้อธิบายตามหลักการที่ 7 ในข้อถัดไป

หลักการที่ 7 ตรวจสอบผลการวัด

รายงานนี้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาผลการศึกษาและเปิดรับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงผลการศึกษา เพื่อให้ผลการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สามารถสะท้อนตามทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงในหลายมิติมากที่สุดและเกิดการยอมรับผลการศึกษา

ขั้นตอนการพิจารณาตรวจสอบผล ประกอบไปด้วย การอ่านผลจากรายงานและสอบถามเพื่อความกระจ่างและให้ความเห็นเพื่อปรับปรุง โดยทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ทางสำนักงาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี ผลการศึกษานี้เป็นเพียงการนำเสนอคุณค่าทางสังคมของโครงการฯ ที่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ ตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ สามารถใช้เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ต่อไปอย่างเป็นระบบ

สรุปและอภิปรายผล

การประเมินผลในครั้งนี้เป็นการนำเสนอมูลค่าทางสังคมที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ได้รับผลประโยชน์หลัก (ตำบลเป้าหมาย ลูกจ้างโครงการ ภาคเอกชน) เกิดระดับการเปลี่ยนแปลงโดยในแต่ละตำบลได้รับการจัดสรรสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาตำบลและกระตุ้นเศรษฐกิจ และลูกจ้างโครงการได้รับเงินจากการจ้างงานผ่านโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง คิดเป็นสัดส่วน SROI เท่ากับร้อยละ 95.55

ผู้ดำเนินโครงการหลัก (มหาวิทยาลัย (อาจารย์และเจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ) และหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐ) เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยได้รับงบประมาณเพิ่มเติมในการบริหารโครงการและสานพลังเครือข่ายความร่วมมือสร้างเศรษฐกิจสังคมผ่านโครงการได้รับเงินจากการจ้างงานผ่านโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง คิดเป็นสัดส่วน SROI เท่ากับร้อยละ 4.45

จากผลการประเมินโครงการได้มุ่งเน้นนำเสนอมูลค่าทางสังคมที่เกิดขึ้นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักทั้งในส่วนของผู้ได้รับผลประโยชน์หลักและผู้ดำเนินโครงการหลักของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ ร่วมกัน ถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Krlev, Münscher และ Mülbert (2013) ที่กล่าวว่า แนวทางการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนเป็นการพยายามทำความเข้าใจผลกระทบโดยการสำรวจกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ถือเป็นเป็นองค์ประกอบพื้นฐานหลักของ SROI แต่การสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงอย่างเดียวมักจะไม่เพียงพอสำหรับการนำเสนอผลกระทบที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aavidson, Battye, and Salisbury (2014) ที่ว่า การวิเคราะห์แนวทางผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) เป็นรวบรวมหลักฐานจากข้อมูลเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์ และการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์ตรวจสอบผลกระทบ และพิจารณามูลค่าทางการเงินจากผลลัพธ์ทางสังคม ซึ่งการบริการด้านสาธารณสุขให้ผลตอบแทน 6.50 ปอนด์สำหรับทุก ๆ 1 ปอนด์ที่ลงทุน และได้สร้างผลลัพธ์สำหรับผู้ให้บริการและผลกระทบระยะยาวต่อครอบครัวและเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริการดังกล่าวมีความสำคัญต่อการตอบสนองบริการที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมอบความคุ้มค่าให้กับการสาธารณสุขแห่งชาติ (National Health Service) และมีความเกี่ยวข้องจำกัดความของคุณค่าทางสังคมและคุณค่าต่อเงิน

ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ถือเป็นเครื่องมือการประเมินผลโครงการที่สะท้อนผลลัพธ์และกระทบในมิติสำคัญคือ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม ที่องค์การทุกประเภทสามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการประเมินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ จังหวัดพัทลุง หรือโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ จังหวัดพัทลุง ถือเป็นกรณีศึกษาสำหรับการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนที่องค์การภาครัฐหรือภาคเอกชนสามารถนำไปอ้างอิงมูลค่าทางการเงินได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการนี้ได้รับคัดเลือกให้เป็น Outstanding Paper Award 2023 Excellent in “Politics and Governance” Panel ในการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 7 (The 7th PSPARN Academic Conference 2023) ระหว่างวันที่ 21-23 กรกฎาคม พ.ศ. 2566 ณ โรงแรมพูลแมน ขอนแก่น ราชา ออคิด จัดโดย วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เขียนขอขอบคุณมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสมาคมผู้ประเมินมูลค่าทางสังคมไทย

References

- Anidson, M., Battye, F. & Salisbury, D. (2014). The Social Return on Investment in Community Befriending. *International Journal of Public Sector Management*, 27(3), 225-240. doi.org/10.1108/IJPSM-03-2013-0045
- Krlev, G., Münscher, R. & Mülberr, K. (2013). *Social Return on Investment (SROI): State-of-the-art and perspectives*. Vienna: Centre for Social Investment, Heidelberg University.
- Office of the Permanent Secretary for Higher Education, Science, Research and Innovation. (2021). *SROI Impact Outcome Handout*. Bangkok: Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (in Thai)
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2020). The University to Tambon Project. Retrieved from <https://www.mhesi.go.th/index.php/flagship-project/2690-u2tambon.html> (in Thai)
- Social Value Thailand Association. (2021). *Assurance Standard*. Bangkok: Social Value Thailand. (in Thai)
- Thaksin University. (2021). *Performance Manual for Principle of the University to Tambon Project*. Phattalung: Office of Academic Service Promotion and Local Wisdom, Thaksin University. (in Thai)
- The SROI Network. (2012). *A Guide to Social Return on Investment*. Liverpool: Social Value Network UK.